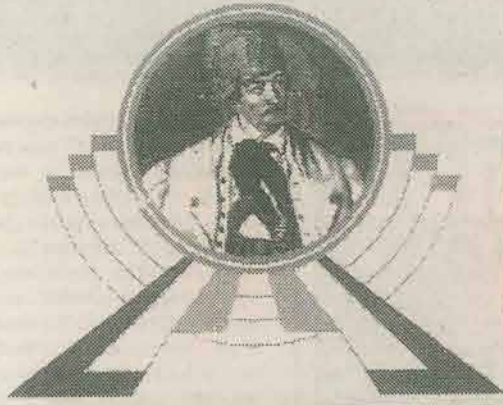

„Unicul dor al vieții mele este să-mi
văd națiunea fericită“ (AVRAM IANCU)

Numărul 8, 1997

IANCULE MARE

Publicație editată de Societatea „Avram Iancu” din România

Demnitatea Iancului

PARcă acum, în anul 1997, se cuvine să invocăm și mai mult cuvântul „demnitate”, întrucât observăm, cu durere, că forțe puternice interne și externe, dar antiromânești, se străduiesc, din ce în ce mai mult, să știrbească sau chiar să anihileze demnitatea României!

Și de aceea, acum, când se împlinesc 125 de ani de la moartea eroului național, martir al neamului românesc, pilda de demnitate pe care o poate oferi românului este nu numai necesară, dar și determinantă pentru ca România să nu ajungă, în curând, o colonie, o oarecare „provincie” a marilor europeni sau transatlantici, a finanței mondiale.

Nimeni nu dorește izolarea României, dorim cu toții să ne integrăm în structurile europene, alături de celelalte națiuni alcătuitoare, dar să ne păstrăm demnitatea, specificul național, portul și limba, obiceiurile și tradițiile, cultul strămoșilor, valorile spirituale, zâmbetul și comportamentul natural românesc.

Avram Iancu, moșul din Vidra de Sus, cel care s-a proclamat nepot al lui Horea, nu a avut nimic mai de preț și mai sfânt pe lume decât feri-

cirea națiunii: „unicul dor al vieții mele este să-mi văd națiunea fericită...” Dacă am pune în balanță, oare cât este „de fericită” națiunea română din zilele acestea? Câtă fericire și câtă durere și deznădejde există în aceste vremuri în sufletul românului?

Pentru calitățile sale, Avram Iancu, se știe, a fost apreciat în mod deosebit atât de prietenii săi cât și de dușmanii. I s-au propus decorații, onoruri deosebite din partea puternicului împărat al Imperiului, dar moșul nostru, acest adevărat suflet de român (în totală discordanță cu unii care se dau în prezent drept moși, dar în realitate nu au nimic din acest spirit și această chemare lăuntrică de grijă, dragoste și respect pentru nevoile celor mulți), a refuzat cu demnitate, afirmând: „Să se decoreze mai întâi poporul”

Prof. univ. dr. Ioan Teodor STAN,
Președintele Societății „Avram Iancu”
din România

(continuare în pagina a 2-a)

125 de ani de la moartea Eroului Național Avram Iancu

Avram Iancu și Cluj-Napoca

Numele și faptele eroului național Avram Iancu sunt strâns legate de centrul spiritual al românilor din Transilvania, de orașul de pe Someș.

Aici, tânărul moș din Vidra de Sus a urmat studiile care l-au înălțat printre oamenii luminați ai vremii sale. Tot aici a rostit cuvinte de un cutremurător adevăr: „Nu cu argumente filosofice și umanitare veți putea convinge pe acei tirani, ci cu lanca lui Horea”.

Moșii din Cluj, românii patrioți, au încercat, cu mulți ani în urmă, să-i ridice o statuie eroului Avram Iancu, dar neprietenii i-au împiedicat, timp de 70 de ani, cu bucuria răutăcioasă de a jigni demnitatea românească.

Abia în anul 1993, împreună cu Societatea „Avram Iancu” din România, cu sprijinul unor oameni de bună credință și patrioți, s-a reușit să se înalțe un mare monument în inima municipiului Cluj-

Napoca, Piața Avram Iancu devenind locul manifestărilor de trăire spirituală a românilor, stăpânii dintotdeauna ai vetrei strămoșești

La împlinirea a 125 de ani de la moarte, mesajul Primăriei adresat clujenilor, este următorul: să ne inspirăm din gândurile și faptele eroului național și să ne unim forțele pentru ca, împreună cu Societatea „Avram Iancu”, să desăvârșim realizarea monumentului Avram Iancu și tribunii săi.

Gheorghe FUNAR,
Primar al Municipiului
Cluj-Napoca

125 de ani de la trecerea în eternitate a eroului național AVRAM IANCU

„Trăi-va scris în stele etern numele lui...”

Început de toamnă. Pe răbojul vremii se încrustează dungă - 125 ani de eternitate a lui Avram Iancu, „Craiu Munților”, erou al tuturor românilor, al cărui unic dor era să-și vadă națiunea fericită...

Pretutindeni, de pe culmile semețe de munte și până-n șesuri, românii își cinstesc eroul - i-aduc omagiu marelui însetat de dreptate și libertate socială.

În aduceri aminte, păstrate în unghere tainice, a mii și mii de inimi, Avram Iancu, eroul coborât de pe stindardul dreptății, cu dragostea-i veșnică față de țară și adevăr, față de neam și glia străbună, a rămas imprimată clar în conștiința poporului. Și urmașii îl păstrează gătit în cele mai alese straie din lada de zestre a nemuririi, îi păstrează chipul frumos ce își amintește de un cavaler al evului mediu.

Tânăr, dar drept ca un falnic brad de munte abia pornit în viață, marcat de asprimele vremii, tu Iancule!, ai identificat apărarea nației - cu propriul sacrificiu.

Avram Iancu nu este un trecut. El este conștiința

unui prezent care nu poate exista fără respectul trecutului. Avram Iancu reprezintă flacăra pilduitoare ce a ars în interesul neamului său.

Avram Iancu este etern în istorie - este nemuritor, este un spirit chiar dacă viața cea pământească hotărăște mereu altfel.

Avram Iancu! Tu ești eroul ce urci prin adâncimea veacurilor, de la Decebal, Ștefan cel Mare și Sfânt, de la Mihai Voievod Viteazul, de acolo de unde se jertfiseră la Alba Iulia, devenită altarul înălțării și mântuirii naționale, marii eroi Horea, Cloșca și Crișan (în acel secol al „luminilor”), de la Vladimirescu, ridicat și el pentru dobândirea „dreptăților” uitate sau călcate în picioare.

Tu ești eroul din „Batalionul sacru” de la Plevna - ești eroul întregirii noastre naționale.

Astăzi numele tău stă scris la

Colonel (r.) Vasile CRISTEA,
Secretar General al Societății „Avram Iancu”

(continuare în pagina a 2-a)

Dor de Horia, dor de Iancu...

Oricâte li s-ar putea reproșa românilor, și li se reproșează, har Domnului, destule, un fapt rămâne mai presus de orice îndoială: neamul românesc are multe și mari calități, care au făcut posibilă perpetuarea sa prin veacuri, în ciuda vrăjmășiei vremurilor și a pizmei altor neamuri...

Bland și îndelung răbdător, românul a suportat cu stoicism oricâte furtuni, oricâte valuri menite să-l nimicescă, sacrificându-se adesea pentru triumful ideii de neam și de țară. La nevoie, românul a devenit aprig, neînfricat și viteaz ca nimeni altul, în confruntările cu cei care au abuzat de răbdarea și de bunătatea lui... Ce multe și minunate pilde de patriotism și de eroism ne oferă zbuciumata noastră istorie!... Nici când românii n-au dreptul să-și uite înaintașii de seamă, pe cei care au trudit pentru menținerea ființei naționale, pe cei care au înfăptuit, printr-o îndelungată, neobosită și adesea istovitoare lucrare, România Mare, cum nu-i vor uita nici pe cei care au vegheat, atât cât s-a putut, la liniștea pușină și rară, a trăitorilor acestor meleaguri...

Cum ar putea fi oare uitați marii voievozi ai românilor? Nume precum Ștefan cel Mare și Sfânt, Mircea cel Mare, Mihai Viteazul Unificatorul de Țară, Constantin Brâncoveanu, cel prigonit pentru credința lui creștină, vor fi de-a pururi cinstite și

slăvite de către urmași. Cum slăvite vor fi și numele marilor luptători pentru dreptate socială, dreptate pe care românii și-au dorit-o mereu cu ardoare, dar de care n-au avut mai niciodată parte...

Adesea, când se rostește numele lui Horea, Împăratul Moșilor, ori numele Crașorului Munților, Avram Iancu, românul se închină cu pioșenie... Pentru moșii lor, ca pentru mulți alți români, Horea și Iancu sunt nume sfinte... Ziditor de biserică - Horea, crescut în credință creștină și mereu aproape de cele sfinte - Iancu, amândoi moși crescuți în asprimea Țării de Piatră, conducători ai românilor transilvăneni în confruntările aspre purtate pentru o viață mai bună, și-au sacrificat propriile vieți când lupta pentru dreptate, pentru idealurile celor mulți, devenise zadarnică... Și iată, peste ani, dorul de Horea și de Iancu dăinuie cu tot mai mare tărie... Cu dorul în sulete, românii înfruntă și pe mai departe, în prag de mileniu III, vrăjmășia vremurilor și pizma altor neamuri...

Dr. Ing. Emil LUCA, vicepreședinte
al Societății „Avram Iancu” din România

La Iara, în județul Cluj:

**A fost sfințit
Monumentul Eroului
Ioan Arion**

„Adunarea Națională de la Alba Iulia și-a avut martirul său...flăcăul Ioan Arion din Agriș”
(Vasile Goldiș)

Dintotdeauna românii de pretutindeni și-au dorit să trăiască uniți, într-un stat puternic și suveran, într-o Românie Mare, sub aceeași flamură tricoloră... Înfrățirea mărețului vis este consecința unui proces greu și îndelungat, marcat de fapte brave dar, deopotrivă, și de imense sacrificii. Astfel de sacrificii au fost aduse pe Altarul Marii Uniri până în pragul săvârșirii memorabilului Act de la 1 Decembrie 1918, ultimul caz fiind Ioan Arion, tânărul de doar 24 de ani, din Agriș-Iara, stegarul răpus de gloanțe dușmane în 30 noiembrie 1918...

„Abia venit din armată, voinic, isteț și curajos, plăcut la chip și la vorbă, Ioan Arion renumit și îndrăgii nu numai în Agrișul său, ci și în satele din împrejurimi, pe Văile Ierii și Hașdății, până pe Arieș în sus... Așa se face că la plecarea spre Adunarea Națională de la Alba Iulia, delegații Agrișului n-au ezitat în a-l alege pe Ioan Arion să le fie purtător al steagului tricolor.

Intr-o atmosferă de mare sărbătoare, mulțimea de delegați din Agriș și din satele vecine a ajuns la Ghiriș (Câmpia Turzii), unde s-a urcat într-un tren special ce aducea alți delegați dinspre Cluj. Ajuns la Teiuș, înspre seara zilei de 30 noiembrie, trenul românesc a fost supus unui puternic tir încrucișat de arme de foc. Gloanțele l-au lovit de moarte pe stegarul Ioan Arion. A fost înmormântat în cimitirul Maieri-Alba Iulia în ziua de 2 decembrie 1918, fiind declarat martir al neamului...

Peste numele lui Ioan Arion s-au așternut apoi, încetul cu încetul, ani de uitare...

La 1 august 1923, în baza înaltului Decret nr. 1674, se înființează Divizia 2 Munte, având în componență 6 batalioane de vânători de munte, 4 divizioane munte, alte unități și formațiuni de alte arme și logistică, toate pregătite să ducă lupta în teren muntos-împădurit.

La începutul anului 1935, Divizia 2 Munte (transformată în Brigada 2 Mixtă Munte), comandată de colonelul Ion Dumitrache, era dislocată în Maramureș, în zonele Oașului, Negreștilor și Sighetului. Sediul comandamentului brigăzii se afla la Baia Mare. La 22/23 martie, Bg. 2 Mx. Munte a trecut la apărare în sectorul de frontieră: Vf. Stogul și Săpânța, iar ulterior între Sighet și Halmeu. După odiosul Dictat de la Viena (30 august 1940 a fost regrupată în raionul Blaj - Mediaș - Târnăveni.

La sfârșitul și începutul lunii iunie 1941, Bg.2 Mx Munte a dus lupte ofensive pentru eliberarea Bucovinei de Nord de sub ocupația Imperiului Sovietic, ieșind la 8 iulie în zona orașului Hotin pe Nistru - cetate a lui Ștefan cel Mare, oraș pe care de fapt îl va elibera.

În continuare, marea unitate de vânători de munte a luptat pentru cucerirea liniei fortificate „Stalin”, a dus lupte între Nistru și Nipru, precum și la Marea de Azov, apoi în Munții Caucaz, în Crimeea, pe timpul retragerii. Începând cu 13 iulie 1942, Brigada 2 Mixtă Munte a redevenit Divizia 2 Munte, iar la 12

**Luptătorii Diviziei
2 Munte, eliberatorii
meleagurilor
lui Ion Arion**

mai 1944 a fost evacuată din Crimeea și adusă în țară, în cadrul „Operației celor 60000”, fiind redislocată în Transilvania, cu comandamentul la Deva, iar batalioanele la Hațeg, Vâlcea, Hunedoara, Sebeș și Aiud. Între 23-28 august 1944 a îndeplinit misiunea din partea Armatei 1 române de a apăra defileul Mureșului, apoi a trecut la ofensivă, începând cu data de 5 septembrie pe direcția Cluj, Turda, Alba Iulia, acționând în subordinea Corpului 6 Teritorial, în special pe Valea Arieșului, unde a dat lupte grele pentru slăvirea ofensivei germano-maghiare.

Pe Valea Arieșului a cooperat intens cu grănicerii din zonă, cu Batalionul 5 moși „Avram Iancu” / Divizia 3 Munte, cu Batalioanele fixe Regionale „Someș” și „Arieș”, unde a capturat 62 de prizonieri, o mare cantitate de armament și muniții, a nimicit complet Batalionul 66 hanvezi independent. Începând cu 12 septembrie B. 5 Moși „Avram Iancu”, a ieșit din subordinea Diviziei 2

Munte. Divizia 2 Munte a dus lupte în zona Turda, Aiud și Moldovenești, menținând în special sub control comunicațiile, producând inamicului 16 morți, 35 de prizonieri, printre care și pe locotenentul conte Esterhazy.

În continuare, Divizia 2 Munte în cooperare cu Divizia 93 Infanterie Sovietică a acționat pe direcția Buru-Gilău, unde a dat lupte grele pentru eliberarea multor localități de pe această direcție: Buru, Valea Ierii, Cacova, Cacova Ierii, Hășdate, Săvădisla, Someșul Rece, Băișoara, Gura Râștii, Gilău etc., a mai multor munți și zone împădurite: Muntele Filii, Dealul Bacu, Muntele Leșesc, vf. Dumitreasa, Muntele Rece (vf. Plopi) etc. Așadar ei, luptătorii Diviziei 2 Munte, ai batalioanelor 8, 9, 10, 16 vânători de munte, Batalionului 1 pionieri, cercetașilor, transmisioniștilor, artileriștilor din cele două divizioane de tunuri de munte ei sunt și eliberatorii frumosului sat Agriș în care s-a născut Ioan

PRM, PSDR, PDSR, PD, PNTCD, PNL, PAC, MER.

După ceremonialul militar, în cadrul căruia un pluton al Marii Unități de Jandarmi din Cluj-Napoca (comandant general de brigadă Cornel Oprean) și fanfara acesteia au defilat, prezentând onorul, a fost oficiată Sfânta Liturghie, de către IPS Bartolomeu, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului împreună cu un sobor de preoți, din care au făcut parte și consilierii eparhiali Vasile Nemeș (fiu al ținuturilor Ierii) și Iustin Tira, protopopul Gotea (Turda), preoții Viorel Luca (Sănicoadă), Vasile Arion (Iara), Vasile Arion (Cacova Ierii). Cu această ocazie preotul Vasile Arion (Iara) a fost înălțat la rangul de iconom, cu drept de a purta brăul roșu. Consiliului Parohial Iara i-a fost acordată, prin hotărâre a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, o Diplomă de Onoare, pentru contribuția materială și morală la construirea bisericii din localitate.

S-a oficiat, în continuare, slujba de sfințire a bustului eroului Ioan Arion și parastasul de pomenire și s-au depus coroane de flori la monument.

În luările de cuvânt care au urmat, a fost evidențiată personalitatea eroului Ioan Arion, fiind prezentat contextul politic și social în care s-a încadrat evenimentul care l-a avut în prim plan pe martirul din Agrișul Ierii. Dintre oratori nu au lipsit: președintele Consiliului Județean Cluj, Victor Romulus Constantinescu, deputații Valeriu Tabără, Iuliu Păcurariu, Anton Ionescu, viceprimarul municipiului Cluj-Napoca, Grigore Dejeu, col. (r.) Vasile Cristea - secretar general al Societății Avram Iancu, prof. dr. Liviu Roman - vicepreședinte al filialei Cluj a Uniunii Vatra Românească, prof. Mircea Luca - urmaș al eroului.

În parcul localității și la baza sportivă s-a desfășurat apoi un bogat program cultural-artistice și sportiv. Au încântat asistența, prin cântec și joc ansamblurile folclorice „Dor Transilvan” din Cluj-Napoca, „Cununa de pe Someș” Bistrița și „Arieșana” Turda împreună cu soliștii Veta Biriș, Dumitru Sopot, Maria Marcu, Sofia Vicoveanca, Ion Fărcaș (fluier), Georgeta Florea, Nicolae Turcu, Angela Nistor ș.a.

Graficianul Virgil Tomuleț, vicepreședinte al Uniunii Caricaturiștilor Profesioniști din România a executat, gratuit, portrete unora dintre participanții la manifestări.

Emil LUCA

Arion, lovit mișelește în gara Teiuș, în decembrie 1918, în timp ce flutura drapelul roșu-galben-albastru și se îndrepta spre Alba Iulia.

Vânătorii de munte români din Divizia 2 Munte au împânzit dealurile, munții și pădurile de pe direcția Buru - Gilău cu trupurile lor ce zac în 18 cimitire. Locuitorii din această zonă au datoriat de a nu-i uita, de a-i pomeni și repune în drepturi, de a repara și consolida cimitirele, troițele și mormintele, așa cum s-a făcut la Muntele Rece (vf. Plopi) în 1956 și iunie 1997. Glorie eternă eliberatorilor meleagurilor lui Ioan Arion.

Un cuvânt de laudă se cuvine adus Societății „Avram Iancu” din România care, în 1992, și-a propus în programul său de activități să-i ridice lui Ioan Arion - Erou Național - un bust din bronz, un bust spre nemurire, căci îl merită din plin.

Cinstire și respect celor ce au depus eforturi morale și financiare, pentru acest mare eveniment în zonă, poate, cel mai mare după 1989, alături de Muntele Rece, de a-i repune în drepturile lor firești, înlăturând orice sentiment de frustrare sau uitare. Cu așa oameni, eroii nu mor niciodată.

Colonel drd. Vasile TUTULA

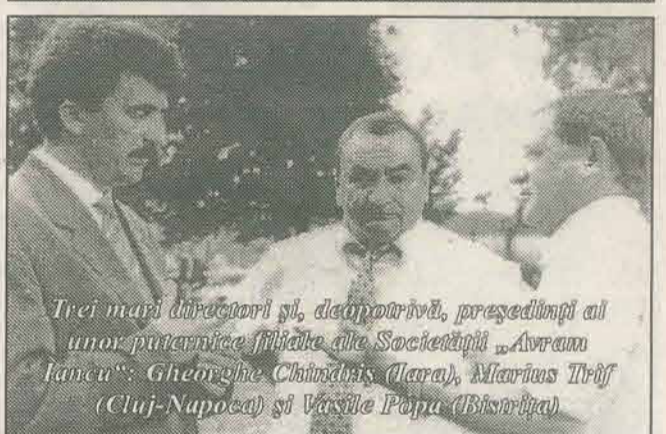
Momentul dezvelirii bustului Eroului Ioan Arion, stegarul Marii Uniri...

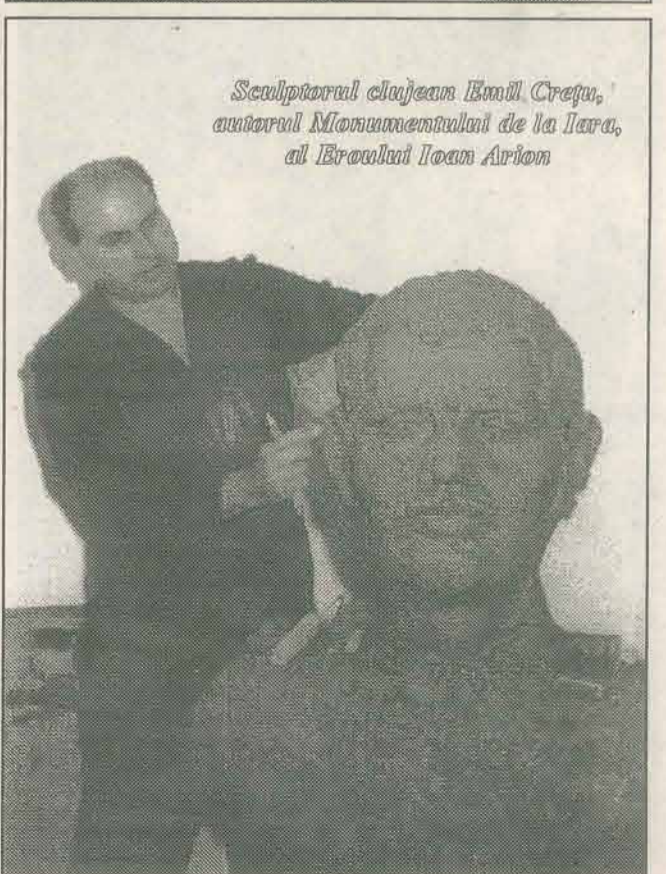
Monumentul de la Iara a fost sfințit de IPS Bartolomeu Anania, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului

Prezenți în mijlocul motilor, generalul Cornel Oprean, comandantul marii unitati de jandarmi din Cluj-Napoca și colonelul Grigore Blaga, comandantul Politiei Cluj

Trei mari directori și, deopotrivă, președinți ai unor puternice filiale ale Societății „Avram Iancu”: Gheorghe Chindriș (Iara), Marius Trif (Cluj-Napoca) și Vasile Popa (Bistrița)

Sculptorul clujean Emil Crețu, autorul Monumentului de la Iara, al Eroului Ioan Arion

Agenda Societății „Avram Iancu”

Prezidiul Conferinței Naționale a Motilor
(4 aprilie 1997)

În vizită la filiala din Iugoslavia (Udint)
a Societății „Avram Iancu”

Tineri români din Iugoslavia în vizită la
Societatea „Avram Iancu”, la Cluj-Napoca

Tariful din Câmpeni condus
de prof. Gheorghe Bădău

În mijlocul tinerilor prezenti la Festivalul
de Folclor Moțesc...

Tineri membri ai Societății „Avram Iancu”,
filiala București

• București

Vineri, 28 martie 1997, în splendida sală „Alba Iulia” de la Cercul Militar din București, împodobită cu portretele vitejilor neamului (Mihai Viteazul, Al. I. Cuza, Avram Iancu etc.), a avut loc Conferința Motilor din București, la care au participat membri ai Societății „Avram Iancu”, delegați ai celor 35000 de suflete moțesti care-și duc existența în capitala țării, nucleul cel mai încheat formându-l sticlarii proveniți din județul Cluj încadrați în Coop. „Tehnica Sticlei”, dar și mulți alții din diferite sectoare de activitate. De la Cluj-Napoca a fost prezentă o delegație alcătuită din președintele Ioan Teodor Stan care a și condus lucrările conferinței, vicepreședintele Alexandru Rus și secretarul general Vasile Criștea.

Au fost prezentate darea de seamă, bilanțul financiar-contabil, programul pentru activitățile viitoare, a fost aleasă, pentru următorii 5 ani, noua conducere și delegația pentru Conferința Națională: Generalul Mihai Augustin, ca președinte de onoare, ing. Ioan Bercea, președinte, Vasile Căbulea, ziarist, și Iuliu Bălaș, președinte la „Tehnica Sticlei” prim-vicepreședinte, prof. univ. Teodor Bobiș, jurist la Senatul României, Mircea Andrașiu, colonel M.A.N., Emil Beg, director la „Picon” S.A., Lucian Zavati, student la Teologie, Nicolae Bota, arhitect, vicepreședinte, Mircea Chintea secretar, precum și Silviu Achim, Viorel Mera, Nicolae Alboiu, Dan Stuparu, Gheorghe Pașca, Ioan Bot, Radu Jude, Cornel Almasan - membri în Biroul Executiv.

Numeroase personalități au fost alese în Consiliul Filialei, alcătuit din 39 persoane.

În cadrul discuțiilor ne-a bucurat mult hotărârea de a depune toate eforturile și diligențele pentru ridicarea în capitala României (unde lipsește cu totul nejustificat) a unei *statui ecvestre* a croului național Avram Iancu.

În finalul conferinței, Ansamblul Seminarului Teologic Ortodox din București a prezentat în fața auditorilor cântece bisericesti de înaltă trăire spirituală, după care Ansamblul „Ciocărlia” al Ministerului de Interne în frunte cu colonelul Gheorghe Turda și cu Georgeta Fărțală (din Cluj-Napoca), îndrăgiți-soliști interpreți ai cântecului popular românesc au prezentat un program „mai lumesc”, moții din București aplaudând cu însuflețire prestația ansamblului și a soliștilor menționați.

• Cluj-Napoca

Societatea „Avram Iancu” din România - 5 ani de existență

Manifestările dedicate a 5 ani de activitate a Societății „Avram Iancu” din România au început în după amiaza zilei de 4 aprilie 1997 prin Conferința Națională a Motilor, găzduită la Casa de Cultură Studențească. A fost actualizată activitatea desfășurată la Marea Adunare a Motilor din 4

aprilie 1992, când 406 delegați ai moților din 63 de localități s-au reunit la Cluj-Napoca spre a pune bazele unei societăți cultural-patriotice, unei stări de spirit inspirate de marii înaintași Horea, Cloșca și Crișan, de Avram Iancu.

O societate care numără în prezent 33 filiale în întreaga Transilvanie și în municipiul București, 21 de subfiliale în localități cu populație preponderent moțescă, precum și câte o filială în Iugoslavia, respectiv Elveția. O societate care a organizat zeci de simpozioane, a ridicat monumente eroilor neamului, a fixat plăci comemorative în memoria românilor căzuți în războaie purtate cu dușmanii țării, a atribuit numele lui Avram Iancu unor școli, a donat troițe (între acestea, cea din Sutjeska, pentru românii din Voievodina), editează ziarul „Iancule Mare” etc. Conferința Națională a luat în discuție și unele probleme organizatorice, în condițiile evoluției societății românești.

Programul zilei de 5 aprilie a început cu vernisajul expoziției de Numismatică și Medalistică cu tema: „Istoria românilor oglindită în medalistică și imagini” a colecționarului Vasile Chiorean.

A avut loc vernisajul expoziției de pictură cu lucrări semnate de Emanoil Iuanăș, Gheorghe Morcan, Violeta Nițula, Ioan Popa, Alexandru Iuga și Natașa Borodî, pictori al căror liant e ținutul de legendă al Apusenilor. Un moment deosebit l-a reprezentat vernisajul expoziției de pictură a lui Lazăr Morcan și lansarea albumului de artă al acestui artist care se individualizează prin tematica, echilibrul și forța creației sale (la BCU - „Lucian Blaga”); expoziții de carte și artizanat, alături de lansarea volumului lui Ion Arcaș; *Sub umbrele Iancului. Poeme populare din Ţara de Piatră* au sporit aerul de sărbătoare culturală a zilei.

Veritabilă paradă a portului popular moțesc, alaiul moților, însoțit de tulnicărese, interpreți vocali și muzicanți au făcut să răsună Marșul lui Iancu și alte cântece patriotice pe traseul Piața Lucian Blaga până în Piața Avram Iancu.

În cadrul adunării festive din după-amiaza aceleiași zile au luat cuvântul: prof. univ. dr. Ioan Teodor Stan, președintele Societății „Avram Iancu”, cu o retrospectivă a activității de la înființare până azi; prof. univ. dr. Ioan Al. Crișan, care a dat citire mesajului primului ministru al Guvernului României, Victor Ciorbea; Mita Omoran, președintele filialei din Iugoslavia; ing. Ioan Ciama, președintele filialei Timișoara, care a dat citire mesajului transmis de Traian Golea, moț stabilit în Florida SUA; prof. univ. dr. Pamfil Matei, președintele filialei Sibiu; parlamentarii Valeriu Tabără și Costică Ciurtin; ec. Vasile Popa, președintele filialei Bistrița; pr. Ioan Bizău, Ioan Viorel Sicoe, primarul orașului Câmpeni, Gh. Funar, primarul municipiului Cluj-Napoca; d-na Susana

Coman Bosica în calitate de Cetățean de Onoare al Municipiului Cluj-Napoca.

Programul a continuat cu prima ediție a Festivalului-concurs de Folclor Moțesc, debutanți sau „consacrați”, pe scena Casei de Cultură Studențești.

Juriul i-a desemnat în câștigători pe următorii: *soliști vocali, debutanți*: I Simona Luminița Tuhuț (Almașul Mare), II Delia Claudia Irimie (Galați, Alba), III Valentin Crainic (Deva); *soliști vocali consacrați*: II Viorica Abrudan (Huedin); *soliști instrumentiști debutanți*: I Ciprian Alin Onețiu (Sohodol), Ioan Nucu Ardelean (Cluj-Napoca), III Sandu Dumitru Bobar (Sohodol); *soliști instrumentiști consacrați*: I Cornel Domuțiu (Chișcău), II Marian Lupa (Hunedoara), III Valentin Bulai (Hunedoara); *premierii speciale*: Adriana Hagău (Poșaga), Mariana Gabriel (Ciucea), I. Joldeș (Câmpeni), orchestra din Câmpeni, dirijorul Gh. Bădău din Câmpeni și Ovidiu Bivolaru-Crăciun din Zlatna.

În spectacolul de gală și-au dat concursul Georgeta Fărțală-Florea, Mariana Morcan, Maria Dan, Dumitru Soșon, Ansamblul „Mărțisorul”, dirijor Dorel Rohian, coregraf Ioan Cocian, regia artistică Laurențiu Hodorog; realizatorul spectacolului prof. Victor Bercea.

• Cluj-Napoca

15 aprilie 1997

Biroul Permanent al Consiliului Național al Societății „Avram Iancu” din România (ca organ operativ de conducere potrivit hotărârii Conferinței Naționale din 4-5 aprilie 1997) s-a întrunit în prima ședință de lucru în care s-au hotărât responsabilitățile și modul de acțiune în raport cu evoluția evenimentelor din societatea românească.

• Baia de Arieș, Bistra, Câmpeni, Abrud, Brad

În zilele de 18 - 19 aprilie 1997, președintele Societății „Avram Iancu” din România și secretarul general s-au întâlnit în aceste localități cu conducerea (președinții) filialelor și primarii, pe probleme privind activitățile ce se vor desfășura în zilele de 17 - 20 iulie 1997 în Munții Apuseni, îmbunătățirea activității filialei Abrud, alte probleme ce privesc moții.

La filiala Brad a Societății „Avram Iancu” a fost numit președinte al filialei - prin decizie - prof. Fărcaș Romeo Horea, primar Baia de Criș, iar președinte executiv prof. Vulturar Viorel, primar comuna Bucș. Dl. Benea Aurel Ioan și colonel Bradă Vasile (ed. garnizoana Braed) ca vicepreședinți.

• Cluj-Napoca

9 mai 1997

Depuneri de jerbe și buchete de flori la statuia Gloriei Ostașului Român, generalilor Dăscălescu și Avramescu, apoi dl. Moșoiș și Prezan (cdm. A a IV-a Transilvania) din partea Consiliului Național și filiala Cluj-Napoca a Societății „Avram

Iancu”

Au participat ing. Prida Toma, patron, Marius Trif, ing. Petre Coța, ing. dr. Emil Luca, colonel (r.) Vasile Cristea, care la terminarea manifestărilor au fost oaspeții președintelui executiv al filialei Cluj-Napoca dl. Marius Trif, la restaurantul „Melody”.

• Srediștea Mică (Iugoslavia)

În ziua de 9 mai 1997 a fost constituită cea de-a 22-a subfilială a Societății „Avram Iancu” la Srediștea Mică (Iugoslavia). Ca președinte a fost ales domnul învățător Stan Dorel.

Au fost prezente, la aceste festivități, domni: prof. univ. Ioan Teodor Stan, președintele Societății, Ioan Ciama și Ioan Stan-Gelu, vicepreședinți, precum și prof. univ. Mircea Muthu, prorector al Universității „Babeș-Bolyai”.

• Târgu Mureș

Sub genericul „Astăzi cu bucurie românii veniți...”, în organizarea Filialei Mureș a Societății „Avram Iancu”, joi 15 mai 1997, la statuia lui Avram Iancu din Târgu Mureș, s-a desfășurat o grandioasă manifestare pentru **EVOCAREA REVOLUȚIEI ROMÂNE DE LA 1848 ȘI A MARTIRILOR SĂL**, la care a participat conducerea Societății „Avram Iancu” din România.

Programul a început cu un fastuos ceremonial militar și religios. S-au depus jefele și florile la monumentul lui Avram Iancu, la bustul lui Alexandru Papiu Ilarian, la bustul lui Nicolae Bălcescu - corifeii ai Revoluției de la 1848, la statuia lui Emil Aurel Dandea. Au fost evocate momentele de la 1848 în alocuțiunile rostite de: ing. Dan Remus Berindei, președintele filialei Tg. Mureș a Societății „Avram Iancu”, Constantin Herișan U.V.R., Traian Bosoanță istoric, prof. Daraban Alexandru, președinte executiv - filiala Turda a Societății „Avram Iancu”, preot Liviu Sabău, protopop greco-catolic, preot Gheorghe Șincan - protopop ortodox, prof. dr. Gelu Neamțu - istoric Cluj-Napoca, prof. univ. dr. Ioan Teodor Stan, președintele Societății „Avram Iancu” din România, prefectul de Mureș dr. Dorin Florea.

În programul artistic au evoluat Ansamblul Minișireagului al Palatului Copiilor. Nu au lipsit versurile - Dumitru Blaj, plt. adj.(r.) și muzica folk - Raluca Istrate.

„Din cântecele neamului” au interpretat Dorina Oprea, Leontina Pop, Emilia Lateș, soliste ale Ansamblului Artistic „Mureșul”, Georgeta Fărțală-Florea, Maria Marcu - soliste din Cluj-Napoca; concert de fanfară în execuția muzicii militare a garnizoanei Tg. Mureș.

Concepția artistică și prezentarea programului, cpt. Virgil Mureșan, șeful Cercului Militar, student anul III - regie A.A.T. Tg. Mureș.

• Cluj-Napoca

În ziua de 16 mai 1997, Conducerea Societății „Avram Iancu” din România a primit un grup de 35 elevi, însoțiți de profesori din comuna Coștei (Iugoslavia), care au poposit la

continuare în pagina a 7-a

Gând moțesc

(1942) - ziarul „Ardealul“

de
Petre
BUCȘA

Ne-au scris Solomonarii leaturile-n veac
cu plaivazul Detunatei - grunz de piatră -
și cine știe care mâini de vrac
ne-aprinseră mocnite vreri în vatră.

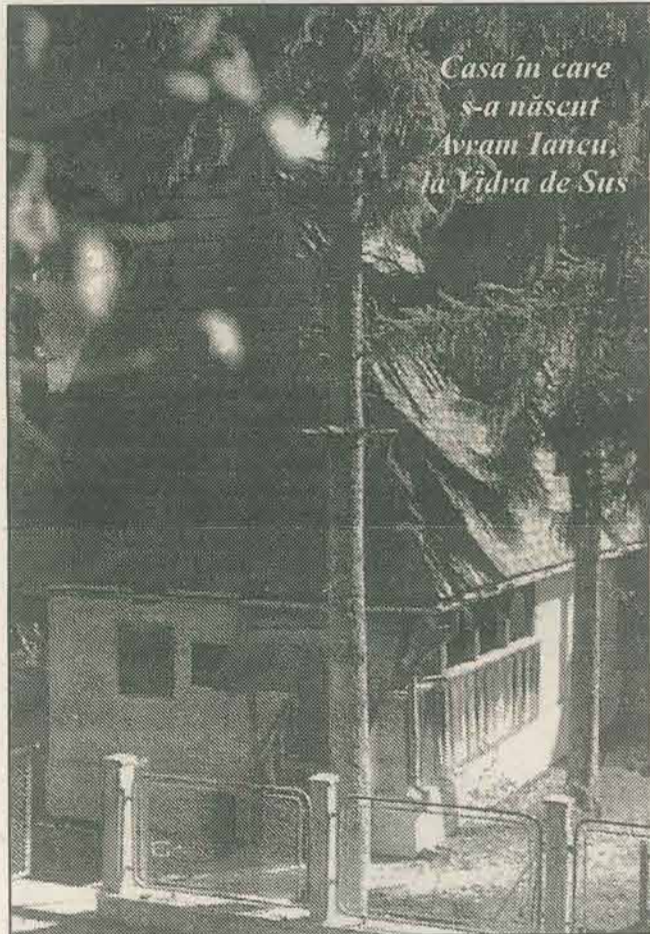
Am îmbucac din pita neagră și sălcie
a caznelor crescute peste Țară
cât colacul zărilor de colilie,
ori cât tăcerile din stele, bunăoară.

Iar de ne-am tâlcuit cu truda laolaltă
și-am vecuit istorii peste ani,
e că suntem aici pe culmea-naltă
ortaci cu vreri și pumni de bolovani.

Horitu-ne-au prin padini Cosânzene
cu tulnice de jale și dureri,
de-ai-a ni-e gândul o punte peste ieri
și peste mâine brău de sănzâiene.

Când coborâm cu cercuri jos pe țară
și ciubârșul lunii aur varsă,
s-aprinde-n noi, atunci, pogană pară
și inima de limba ei ni-i arsă.

și-am vrea cu munții să pornim deodată
luându-i cum luăm desagii-n spate
să-i duruim - zurai - prin Țara toată
că iar ne-ncing dușmanii, măi Arieș fârtate!...

Casa în care
s-a născut
Avram Iancu,
la Vidra de Sus

Fără tine, Iancule Avram...

Fără tine, Iancule Avram
și fără viața ta postumă,
Acesta care scriu azi nu eram.
Decât un pumn necesitant de lumă.

Când mă-î gâzești neliniștită hotare
Prin Munții mei și-acuma
rătăcești.
Tot cântând răspuns la întrebare -
Pe împărat tot supărat mai ești?...

Flutezul tău, cioplit din osul lunii
Te-u fost moroa și răsazon și alin.
Un spîm în cutremură gorvoni
La Tebea morții tale când
mă-ncin.

O presimpre oarbă mi dă ocol.
Ce singur sunt și mult întreb
cuvinte!
Mormântul tău pe dinăuntru gol
Rămâne doar aducere-aminte...

Când fără tine, Iancule Avram,
În veac nevindecată noastră razi,
Acesta care sunt eu nu eram,
Aici pe-accasă ghe trambalyană.
Nicolaie NICOARĂ - HORIA

Munții Apuseni

Legenda Detunatelor

Munții Apuseni, de un pitoresc aparte, păstrând forme arhaice de viață ascunse, fie în văile ce se adună în mănunchiuri, în zonele mai largi: Arieș, Crișuri, Ampoi, fie printre spinărilor culmilor înălțate. Din multe lor bogății, localnicii au păstrat pentru ei mai puține, rămânând în sărăcia lor demnă și curată.

Respirând aerul tare al înălțimilor, cu firii dârze și drepte, și-au înfrumusețat viața gustând din minunile cu care natura a împodobit acest ținut de piatră. Cu totul deosebite în peisajul carpatic, stâncile „Detunatelor” din Munții Apuseni sunt o expresie a puterii forțelor dinlăuntrul Pământului, răscutate împotriva gravitației.

Situate în apropierea satului Bucium, lângă Pasul cu același nume care leagă Depresiunea Abrudului cu cea a Zlatnei, cele două stânci au înălțimi de peste 1000 m. Alcătuite din roci vulcanice, dure, care au împietrit sub forma unor coloane, ca niște uriașe tuburi de orgă rânduite una lângă

alta - creează o imagine de o măreție deosebită. Aceste două stânci au însă povestea lor tulburătoare și tristă. Legenda spune că cele două stânci sunt de fapt două morminte: unul al unei preafrumoase zâne, celălalt al unui fiu de uriaș.

Demult, aici era împărăția zănelor care duceau un trai fericit și liniștit. Împărăția lor a fost cucerită de niște uriași, iar zănele s-au retras printre munți. Căpetenia uriașilor avea un fiu frumos, viteaz și cu suflet bun. El obișnuia să cutreiere munții. Odată, mergând la vânătoare, ostenit, se așeză spre hodină într-o poiană ca o gură de rai. Liniștea îi fu tulburată, însă, de o doină care se auzea din apropiere. Feciorul purcesse după cântec și-i fu dat să vadă lângă un izvor, un chip minunat de fată, cu părul lung și galben, cu ochii verzi ca frunza. Zăna încercă să fugă, dar la rugămintea feciorului rămase să-l asculte. Și astfel se născu povestea lor de iubire.

Se căsătoriră în ascuns, dar după un timp se întoarse la

tatăl său. Gândul îi rămase, însă, la fata cea frumoasă și la cântecul ei. Căpetenia uriașilor văzând că fiul său nu mai e același, puse iscoade pe urmele lui. Aflând adevărul, căpetenia uriașilor a hotărât s-oucidă. Într-o zi, când se întoarse de la vânătoare, tânărul soț o găsi moartă, cu o lance înfiptă în piept. Îndurerat, tânărul înălță brațele spre soare, invocându-l: „Soare, fă să rămân pe veci lângă soția mea și nu-i ierta pe ucigașii ei”. În acea clipă, pământul se cutremură, cerul se-ntunecă și din adânc se ridicară două stânci uriașe, strălucitoare - DETUNATELE - „în jurul cărora ceilalți uriași și căpetenia lor s-au prefăcut în stânci mărunte, negre.

Trecând pe sub culmea Detunatelor, de departe se vede trupul împietrit al uriașului, culcat pe creasta muntelui, într-un îndurerat somn de veci. Bătrânii spun că el veghează satele Arieșului și oamenii, de vremuri, de răutăți, de vrăjmași.

Prof. Eleonora URSU

„Trebuie să redescoperim mândria de neam și de țară...”

Interviu cu Excelența Sa,
domnul consul Ioan CURTEAN de Hondol

- Excelență, într-o emisiune TV, ați fost prezentat drept „moșul din Belize”. Nu demult, lângă București, la Crevedia, ați inițiat și finanțat ridicarea unui bust al lui Avram Iancu. Suntem siguri că moșii vor dori să știe mai multe lucruri despre dumneavoastră.

- Eu sunt consul onorific la București al statului Belize, care este fostul Honduras britanic. Un stat mic, dar foarte frumos și bogat. Bunica mea, care a fost o femeie extraordinară, era de loc din Sohodol, Alba. Am rădăcini și în Hondol, Hunedoara. Eu sunt foarte mândru că sunt moș. Când am revenit în țară, în anul 1990, am spus celor din jurul meu: „Foarte curând, moșii coboară la vale!” Coboară la vale, cu acea mare bogăție de cinste și onestitate atât de necesare azi țării noastre. Lumea trebuie să înțeleagă că s-a schimbat un regim, nu doar un guvern. Trebuie învățată legea cinstei și corectitudinii. Să se înceteze cu hojiile și cu umbrelul cu cioara vopsită. Când vrei să faci o faptă bună și mergi oblu, învingi oriunde te-ai afla în lume. Bunicul îmi spunea mereu: Ține minte, nu tu vorbești cine ești, vorbesc faptele tale! Trebuie să se înțeleagă că prima responsabilitate a fiecărui român este spre neam și spre țară. Trebuie să redescoperim mândria de neam și de țară. Eu, oriunde m-am dus în lume, am fost mândru de neamul meu.

- Pentru că mulți români, atât dintre cei care au plecat din țară cât și dintre cei care trăiesc în România, nu mai au această mândrie și dragoste de neam, existând chiar și o modă acum, de a privi cu intransigență și ironie trecutul nostru istoric, nu pot să nu întreb: De ce vă mândriți dumneavoastră atât de mult, cu neamul românesc?

- Am avut prilejul să studiez cărți și documente care se referă la istoria noastră, în faimoasa bibliotecă a Vaticanului. Neamul nostru este vechi. Noi venim de departe, din trecut, nu de ieri sau alaltăieri. Dar, din nefericire, ne-am cam pierdut. Eu am convingerea că ne vom ridica din nou și pentru asta avem tot ce ne trebuie, și oameni deștepti și o țară bogată. Cred că a venit tim-

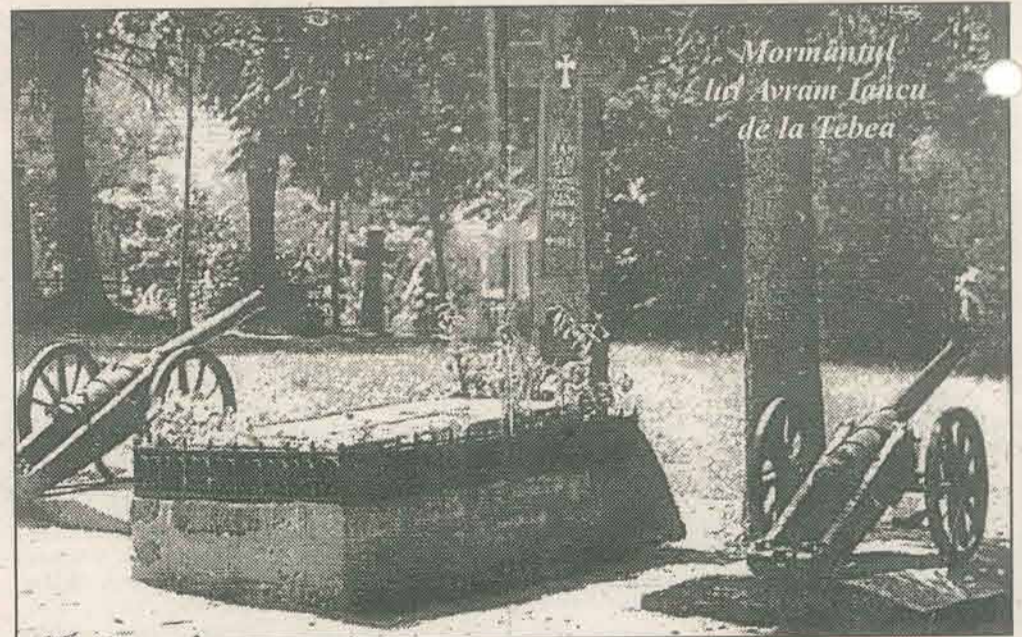
pul să ne ridicăm ca neam și ca țară. Să nu uităm: Horea se numea, chiar și în sigiliu, „rege al Daciei”. Noi suntem daci. D'aci, de aci. Acesta este adevărul: suntem popor de viteji, de aceea am rămas aci. În urmă cu câțiva ani, la Roma, mă plimbam cu un prieten, eminentul profesor Giovanni Colenza. Când am ajuns în dreptul statuii cu lupoaica, l-am întrebat: „Giovani, tu știi care era steagul nostru, al dacilor?” „Știu, mi-a răspuns el - steagul dacilor era capul de lup”. „Vezi, Giovanni, țâncii accia doi, de la cine sug lapte? De la lupoaica noastră au supt romanii!” Nemăsurate au fost bogățiile și comorile de aur ale Daciei. Urmăriți un fapt tulburător: când îți spune cineva că ești urmașul romanilor, sufletul nu îți vibrează ca atunci când îți spune că ești urmașul dacilor și simți cum țipă sângele neamului în tine. Grațiul sângelui ne arată adevărul. De ce se spune atât de frumos, Ardeal? Pentru că în vremuri de primejdie, fugeam de la câmpie și din văi, pe dealuri și în munți și aram dealul. Acesta-i înțelesul: „ar dealul”. Cel care ară dealul. Aceștia suntem noi. Nimeni nu este mai sus decât noi. Dacă cineva vrea să fie mai sus decât noi, trebuie să se suie pe un scaun. Noi trebuie să știm cine suntem și să ne respectăm pe noi înșine. Numai așa vom putea să renaștem, numai așa vom câștiga respectul străinilor.

- Ce credeți că ar trebui făcut acum pentru dacii care-și zic moși și care ară Munții Apuseni, având speranța că va veni ziua când se va împlini Dorul lui Avram Iancu?

- Sângele apă nu se face, așa că eu sunt hotărât să ajut cu tot ce pot și Dumnezeu ne va ajuta să punem toți umărul pentru ca, în Munții Apuseni, viața moșului să devină mai bună. A sosit timpul ca din toate părțile să venim cu idei, cu fonduri, cu investiții, a venit timpul să se unească toți cei care vor să facă lucruri deosebite în Apuseni și să spună hotărâți precum strămoșii: „No hai!” A sosit timpul să împlinim visul lui Avram Iancu!

- Vă mulțumim pentru gândurile dumneavoastră atât de frumose. Sperăm să găsiți răgazul să veniți cât mai des ACASĂ, în Țara Moșilor.

Horia P. OARGA

Mormântul
lui Avram Iancu
de la Tebea

În municipiul Cluj-Napoca
a fost organizată, vineri 12
septembrie 1997 ample ma-
nistări comemorative prile-
juite de împlinirea a 125 de
ani de la moartea Eroului
Național Avram Iancu care
au cuprins un Simpozion
Național „Avram Iancu” la
Primăria municipiului și un
program comemorativ în
Piața „Avram Iancu”.

Acest număr al pu-
blicației „Iancule Mare” a
fost realizat cu sprijinul
Consiliului Local al
Municipiului Cluj-Napoca.

IANCULE MARE

Publicație editată de Societatea „Avram Iancu”
din România, Cluj-Napoca, Calea Dorobanților 70;
Președinte: Ioan Teodor STAN

Colegiul de redacție:

Redactor șef: Emil LUCA

Redactori: Petre BUCȘA, Ioan Al. CRIȘAN, Vasile CRISTEA, Ioan HERINEANU, Vasile LECHINȚAN, Petrișor OARGĂ, Șoimița PERȘA, Alexandru RUS, Vasile TUTULA, Teodor ȘANDOR
Culegere texte: Maria-Milena SURDU
Grafică și tehnoredactare: Ioan-Dorin PRUNĂ

Tiparul executat la tipografia „GARAMOND” S.R.L.